

researches. *Integrative Psychological and Behavioral Science*. 2022. Vol. 56. P. 902–909.

3. Troster H., Gundlach G., Moschner B. What do psychology students expect from their master`s thesis? *Zeitschrift fur Padagogische Psychologie*. 1997. Vol. 11. P. 109–122.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-12>

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PH.D) В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дерев'янка Наталія Зеновіївна

*доктор філософії в галузі права, доцент,
завідувач кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін
Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імена академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Здобуття ступеня доктора філософії (Ph.D) є важливим і захопливим етапом в академічній кар'єрі, що дозволяє дослідникам поглиблювати свої знання, здійснювати внесок у світову науку та впливати на суспільний прогрес.

Дистанційне навчання стало невіддільною частиною сучасного освітнього процесу. Його популярність особливо зросла у зв'язку з пандемією COVID-19. Україна, як і багато інших країн, змушена була впровадити суворі обмеження і карантинні заходи, щоб забезпечити безпеку громадян. У цих умовах дистанційне навчання стало необхідністю, дозволяючи здобувачам освіти та студентам продовжувати навчання без ризику поширення вірусу.

Нині в умовах повномасштабного вторгнення Росії на територію України дистанційне навчання є важливим інструментом для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в Україні. Воєнний конфлікт і його наслідки можуть обмежувати доступ до закладів освіти і ресурсів, але дистанційне навчання може зберегти можливість навчання і наукового дослідження незалежно від географічних обмежень.

Дистанційне навчання – це нова організація навчального процесу, що базується на принципах самостійного навчання здобувача освіти.

Середовище навчання характеризується тим, що студенти часто зовсім віддалені від викладача в просторі або в часі, водночас вони мають можливість в будь-яку хвилину підтримувати діалог за допомогою засобів телекомунікацій [3, с. 77]. Одна з переваг дистанційного навчання, характерна для довоєнного періоду, – психологічний комфорт – дуже суперечлива у наші дні. З одного боку, це відсутність необхідності діставатися до навчального закладу та однакові умови для людей з обмеженими фізичними можливостями. Сюди слід додати мобільність у здійсненні прямого та зворотного зв'язку з викладачами, коли останні стають approachable, тобто більш доступним для спілкування. З іншого боку, це стресова ситуація, де опинилися всі учасники освітнього процесу [2, с. 174].

О. Лучанинова наголошує, що дистанційна освіта під час війни принципово відрізняється від періоду карантину. Це ще один виклик для влади, працівників освіти та самих студентів ЗВО [1].

Дистанційна форма навчання у Ph.D програмах надає здобувачам освіти можливість поєднувати власну професійну діяльність і особисте життя з вивченням науки та здобуттям нових дослідницьких навичок. Вона дозволяє здобувачам ступеня доктора філософії досліджувати складні проблеми та розвивати нові ідеї, не виходячи з власних домівок. Проте, ця форма навчання також ставить перед здобувачами освіти ряд викликів, пов'язаних з організацією часу, самомотивацією та психологічними аспектами, особливо в умовах воєнного стану.

Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії під час дистанційного навчання може стикається з рядом проблем і викликів. Ось деякі з них:

- обмежений доступ до ресурсів: здобувачі ступеня доктора філософії можуть мати обмежений доступ до бібліотек, лабораторій, архівів та інших ресурсів, що може ускладнити проведення досліджень і написання наукових робіт;

- відсутність особистого спілкування з науковим керівником: для багатьох здобувачів ступеня доктора філософії особисте спілкування з науковим керівником є надзвичайно важливим, спілкування за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій не може повною мірою замінити живе спілкування;

- труднощі в організації робочого часу: дистанційне навчання може призвести до нездатності зосередитися на науковому дослідженні через домашні завдання, роботу, інші обов'язки, повітряні тривоги та інші надзвичайні ситуації;

- технічні проблеми: використання технології дистанційного навчання вимагає наявності надійного доступу до Інтернету, комп'ютера та програмного забезпечення; технічні неполадки можуть призвести до перебоїв у навчанні;

– мотиваційні проблеми: здобувачі ступеня доктора філософії під час дистанційного навчання можуть відчувати більшу відповідальність за свою власну мотивацію та самодисципліну;

– співпраця та комунікація: здобувачі можуть відчувати відсутність можливостей для активної співпраці та обміну ідеями з колегами і викладачами, особливо в регіонах, де ведуться активні бойові дії.

Для подолання цих проблем важливо розробляти стратегії саморегулювання, співпрацювати з науковими керівниками і колегами, використовувати технологію для спілкування та доступу до ресурсів, а також дотримуватися гнучкого графіка, що враховує особисті обставини та потреби здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Отже, вплив дистанційного навчання на підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в умовах воєнного стану залежить від багатьох факторів, включаючи технологічну інфраструктуру, доступ до ресурсів, мотивацію студентів та підтримку від університету. Для успішного здобуття ступеня доктора філософії у таких умовах можуть бути необхідні адаптація та інновації в освітньому процесі та підтримка у подоланні труднощів, пов'язаних із ситуацією воєнного конфлікту.

Література:

1. Лучанинова О. Дистанційне навчання студентів в умовах війни: латентна сила метанавичок. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. 2022. Випуск 13(25). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/460/400> (дата звернення: 12.09.2023).

2. Мар'янюк Я. Г., Огреніч М. А. Особливості дистанційної освіти в умовах війни. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № (208). С. 171–176. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-208-171-176>

3. Хмарська І. А. Ефективність організації дистанційного навчання в умовах війни. *Акредитація освітніх програм економічного блоку в умовах війни*. 2022. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-259-6-22> (дата звернення: 03.09.2023).